

grund hvilande rätten, som nekar dem en dylik rättighet, skulle jag hafva misstagit mig på Riksdagens tänkesätt, om en vädjan att låta rättvisa vederfaras dessa, ofta förbisedda individer ej skulle beaktas.

På grund häraf vågar jag vördsamt hemställa,

att Riksdagen hos Kongl. Maj:t anhåller, att Kongl. Maj:t ville låta utarbета och för Riksdagen framlägga förslag till sådan ändring af gällande bestämmelser rörande oäkta barns arfsrätt, att oäkta barn, som icke är afladt under moderns äktenskap eller i förbudna led, berättigas att lika med äkta barn taga arf efter sin moder.

Stockholm den 26 januari 1893.

J. Johnsson.

N:o 49.

Af herr **O. B. Olsson** i Maglehult, *om ändring i vissa delar af gällande förordning angående allmänt kyrkomöte.*

Klagomålen öfver de brister, som vidlåda sättet för kyrkomötets bildande, hafva hittills lemnats utan afseende. Dessa brister torde dock med snaraste böra afhjelpas, om kyrkomötet värdigt skall fylla sin uppgift att föra den svenska kyrkans talan, bevaka dess rätt och intressen.

Mest öfverklagadt är det förhållande, att prester och lekmän vid mötet ega lika många ombud, eller hvaradera tretio, hvarigenom de förre ej allenast der fått det inflytande, som bör svara mot deras insigt och sakkunskap, utan dertill ernått en sådan magt, att de ensamme med hjälp af blott en enda lekman kunna afgöra mötets beslut. Äfvenledes grun-

derna för elektorsvalen, stiftens indelning i valkretsar och det sätt, hvarpå val af lekmannaombud förrättas, hafva varit föremål för befogade anmärkningar, hvilka gifva grundade skäl för att i dessa hänseenden föreslå nödiga ändringar. Vid de inkast, som framställas mot grunderna för val af presterliga ombud, vill jag ej här uppehålla mig, helst dessa svårligen skulle kunna ändras utan att öka antalet af dessa ombud, hvilket i sin ordning skulle leda till en ytterligare ökning i lekmannaombudens antal, som måste blifva rätt betydlig, om öfvervigt åt dem skulle bevaras. Då emellertid ett allt för starkt ökande af kyrkomötets ledamotantal skulle medföra ökade kostnader för dess afhållande, och utan motsvarande nytta förlänga dess förhandlingar, samt möjligen äfven förleda det till intrång på området för Riksdagens befogenhet, torde ett sådant steg vara förenadt med stora betänkligheter.

Val af lekmännens ombud verkställes för närvarande genom elektor. En öfvergång till omedelbart valsätt torde knappast vara möjlig, så länge valen ej omfattas med större intresse, än nu är fallet; men en mera likformig fördelning af elektorsrösterna kan och bör deremot med snaraste komma till stånd. Så länge hvarje pastorat, stort eller litet, eger blott en elektorsröst, kan en ringa minoritet af kretsens befolkning genom sina elektor afgöra valet i rak strid med flertalets uttryckliga vilja. I fall Kalmar stifts båda valkretsar blifvit förenade till en enda, skulle de 23 elektorerna för Öland, om de vore eniga, kunnat öfverrösta de 22 elektorerna för stiftets tre gånger folkrikare fastlandsdel. På samma sätt kunna inom Vestmanlands-kretsen af Vesterås stift 30 elektor för pastorat med 37,000 invånare förenade öfverrösta 29 elektor för 135,000. Skarpast framträder den ojemna röstfördelningen i hufvudstaden, der åtta territoriella pastorat med hvar sin elektor och mer än 230,000 invånare kunna öfverröstas af tio elektor för tyska, finska, garnisons- och hofförsamlingarna med knappa 12,000 medlemmar. Enklast vore väl denna olägenhet afhjelpat, om hvarje pastorat, liksom landtkommunerna vid val till Andra Kammaren, egde utse en elektor för hvarje fullt eller börjadt tal af 1,000 invånare. Men den svårighet, som redan nu, då hvarje pastorat har en elektor, visat sig att finna män villiga att mottaga och — hvad mera är — fullgöra uppdraget, torde då i allt för hög grad förstoras, för att detta skulle vara rådligt. För den skull torde man få nöja sig med ett mindre antal elektor, exempelvis motsvarande antalet af landstingsmän för ett härad eller tingslag, eller en för hvarje fullt eller börjadt tal af 5,000 invånare i pastoratet. Härigenom vore i allt fall de svåraste ojemnheterna afhjelpade; ett pastorat med 5,000 eller färre invånare finge väl fortfarande nöja sig med en elektor, men ett sådant som t. ex. Hedvig Eleonora pa-

storat i Stockholm med mer än 48,000 invånare finge tio elektorer, och antalet af dylika för Stockholms territoriella församlingar skulle ökas från åtta till vid pass femtio.

Om valmännens rätt är illa tillgodosedd vid val till elektorer, är detsamma icke mindre fallet vid valkretsarnes bildande och sjelfva valet af lekmännens ombud. Då kyrkomötesförordningen vid 1863 års riksdag antogs, väcktes förslag, att lekmannaombuden borde utses länsvis och ej stiftsvis, på det valmännen måtte kunna uppsöka lämpliga kandidater inom en ort, hvars män de kände till. Den gällande indelningen af stiftet i tjugufem valkretsar torde ock ha afsett en förmedling af stift och län i dylikt syfte. Men den uppfyller illa sitt ändamål, då den ofta ledt till, att skilda orter blifvit onaturligt sammanförda och andra lika onaturligt sönderskurna i flera kretsar, der det varit svårt, om ej omöjligt, för elektorerna att vinna nödig personalkännedom. I Hernösands stift ha de tre nordliga länen hvar för sig blifvit klufna och delade på två valkretsar; i Strengnäs stift har vestra Södermanland lagts till Nerike, i Göteborgs stift Halland förenats med vestgötadelen uppåt Göta elf, och i Lunds stift har Blekinge lagts under östra Skåne, andra oegentligheter att förtiga. I sistnämnda fall stå 23 elektorsröster från Blekinge magtlösa mot 52 från Skåne, och med nära 300,000 invånare eger kretsen blott att utse ett ombud, under det samma rätt äfven tillkommer Öland med endast 34,000 invånare. Enklast förekommas ojemnheter och framdeles möjligen tänkbara godtyckligheter vid kretsindelningen, om det en gång för alla fastställdes såsom regel, att denna indelning, så vidt ske kan, skulle rätta sig efter län och landskap. För samma ändamål borde äfven en ny krets tillkomma för hvarje af Lunds, Göteborgs och Hernösands stift.

Hvad lekmannaombudens antal vidkommer, torde behovet af deras förstärkande någorlunda fyllas, i fall de ökas till 45, eller hälften flera än de presterliga ombuden, då alltså hela kyrkomötet komme att bestå af 75 ledamöter. Deras fördelning på skilda valkretsar borde så nära som möjligt ansluta sig till dessas folkmängd, så att största möjliga likformighet i lekmännens representation bragtes till stånd. Bifogade öfversigt visar så väl den valkretsindelning, som under nämnda förutsättningar vore den enda rimliga, som ock det antal ombud, som efter samma grunder skulle fallit på hvarje valkrets. Med närmast möjliga anslutning till stiftens fördelning, gifver den ett antal af 28 valkretsar, hvaraf blott en eller Malmöhus län af Lunds stift, på grund af sin stora folkmängd (371,372 vid 1890 års slut) finge välja *tre* ombud, 15 kretsar hvardera *två* ombud, och 12 kretsar med mindre folkmängd finge hvardera *ett* ombud. Minsta kretsen blefve då som nu Öland med 33,819 invånare och ett ombud.

För giltigt val af ombud fordras absolut majoritet eller mer än hälften af de afgifna rösterna. Är sådan röstöfvervigt ej uppnådd, sker ny omröstning, då valmännen rösta med ja eller nej, om de vilja antaga den, som förut fått de flesta rösterna. Förkastas han, röstas på samma sätt öfver nästa man, och så vidare. Skulle alla dessa omröstningar icke leda till något resultat, röstas på nytt öfver alla dem, som första gången fått röster, då enkel majoritet faller utslaget. Till denna ytterlighet har det vid flera tillfällen gått, och dervid har det händt, att valmännen blifvit alldeles förvirrade af den långa raden af omröstningar och för att komma ifrån trasslet kastat sina röster på en person, som första gången fått blott en enda röst. Ett sådant valsätt gifver klen säkerhet för ett godt valresultat. Lyckligtvis är i en sedan länge gällande lag ett vida bättre sätt anvisadt för att komma till absolut majoritet, då sådan erfordras. Kongl. förordningen om landsting stadgar nemligen i § 9, att der första omröstningen ej afgjort valet, skall röstas på nytt mellan dem, som första gången fått de flesta rösterna, men på det sätt, att under omröstning komma dubbelt så många, som återstå att välja. Skall då en väljas, röstas det mellan två; skola två väljas, röstas mellan fyra o. s. v., och uteslutne äro de, som första gången blott fått stänkröster. Detta röstsätt har två gifna fördelar. Dels kunna aldrig någonsin mer än två omröstningar komma i fråga, och all önskelig enkelhet och reda är sålunda uppnådd. Vidare har en stor del af elektorererna på förhand erfarenhet af detta röstsätt, då de med all sannolikhet haft tillfälle att sätta sig in deri såsom elektorer för val af landstingsmän. Tillämpadt vid val af lekmanuombud, skulle detta valsätt gifva så god säkerhet mot valtrassel och så goda valresultat, som med yttre hjälpmedel gerna kan vinnas.

De ändringar i kyrkomötesförordningen, som enligt det nu sagda vore önskvärda, äro här nedan närmare formulerade, icke till bokstaffig utan till ungefärlig ledning för lagutskottets och Riksdagens bedömande af förslaget. De enskildheter deri, rörande hvilka jag icke särskildt yttrat mig, följa omedelbart af det ofvan sagda och torde lätteligen förstås af sig sjelfva.

Alltså föreslår jag,

att Riksdagen ville för sin del besluta, att följande delar af kongl. förordningen af den 16 november 1863 rörande allmänt kyrkomöte måtte erhålla ungefärligen följande ändrade lydelse:

§ 2. Svenska kyrkans ombud skola vara samtliga biskopar i stiftet — — — — —

ställe väljer; pastor primarius — — — — —
 — — — — — konsistorium utser;
 fyra bland teologiska — — — — —
 — — — rikets universiteter; en vald — — —
 — — — — — Stockholms stad;
 så ock fyratiofem af lekmännen valda ombud, fördelade
 på sätt § 5 mom. 3 utvisar. Chefen för — — —
 — — — — — i beslutén.

§ 5. Mom. 1. Inom hvarje pastorat — — —
 — — — — — en elektor och derutöfver, efter
 folkmängden, en för hvarje fullt tal af femtusen. Om
 kallelse — — — — — är stadgadt.

Mom. 2. Med iakttagande — — — — —
 — — — — — det stift eller valdistrikt,
 hvarinom moderkyrkan — — — — —
 om gemensamt elektorsval sig förena.

Mom. 3. Vid val af lekmännens ombud utgöra
 Stockholms stad och Visby stift hvartdera ett, Hernösands stift fyra, Lunds och Göteborgs stift hvartdera tre, och de öfriga stiftén hvartdera två valdistrikt. De särskilda valdistrikten inom stiftén ordnas, så vidt ske kan, efter län och landskap, och bestämmas till sitt omfång af Konungen. Af dessa valdistrikt väljer det folkrikaste tre ombud, femton med större folkmängd hvartdera två ombud, och tolf med mindre folkmängd hvartdera ett ombud.

Mom. 4. Samtliga inom ett valdistrikt utsedde elektorér skola på kallelse sammankomma inför en inom distriktet boende, af domkapitlet förordnad valförrättare. Dervid skola elektorerna med slutna sedlar hvar för sig till ombud föreslå så många å kyrkostämman röstberättigade män, som väljas skola. Vid första omröstningen är den vald, som erhållit mer än hälften af de afgifna rösterna. Har ej hela det antal ombud, som väljas skall, dervid blifvit utsedt, upprätte valförrättaren en förteckning öfver dem, som, utan att hafva blifvit valde, erhållit de flesta rösterna. Förteckningen skall upptaga två gånger så många namn, som ombud då äro att välja.

Den omröstning, som derpå företages, må icke afse andre än de i förteckningen uppförde personer; och äro de valde, som då de flesta rösterna erhållit. Mellan lika röstetal afgör lotten, då så erfordras.

Mom. 5. För hvarje ombud — — — — —
— — — — — i mötet deltaga.

Mom. 6. Val för Stockholms stad — — — — —
— — — — — konsistorium.

Om remiss till lagutskottet anhålles, och torde utskottet ombesörja den närmare formulering af de föreslagna ändringarne, som till äfventyrs kan finnas vara af nöden.

Stockholm den 26 januari 1893.

O. B. Olsson
i Maglehult.

Bilaga.

Valkretsar till kyrkomötet.

Kretsar.	Folkmängd vid 1890 års slut.	Antal ombud.
<i>Upsala stift.</i>		
Upland.....	260,803	2
Gefleborgs län.....	206,583	2
<i>Linköpings stift.</i>		
Östergötland.....	265,848	2
Smålandsdelen.....	125,651	1
<i>Skara stift.</i>		
Skaraborgs län.....	246,646	2
Elfsborgs och Jönköpings länsdelar..	105,964	1
<i>Strengnäs stift.</i>		
Södermanland.....	197,979	2
Nerike.....	108,150	1

Kretsar.	Folkmängd vid 1890 års slut.	Antal ombud.
<i>Vesterås stift.</i>		
Vestmanland.....	172,144	2
Dalarne.....	197,336	2
<i>Vexjö stift.</i>		
Kronobergs län.....	160,839	2
Jönköpings länsdel.....	154,028	2
<i>Lunds stift.</i>		
Malmöhus län.....	371,372	3
Kristianstads län.....	(219,145) ¹⁾	2
Blekinge län.....	142,606	1
<i>Göteborgs stift.</i>		
Vestgötadelen.....	237,917	2
Bohus län.....	158,002	2
Halland.....	137,320	1
<i>Kalmar stift.</i>		
Smålandsdelen.....	107,957	1
Öland.....	33,819	1
<i>Karlstads stift.</i>		
Vermland.....	273,879	2
Dalsland.....	73,245	1
<i>Hernösands stift.</i>		
Vesternorrlands län.....	208,806	2
Jemtlands län.....	100,337	1
Vesterbottens län.....	122,902	1
Norrbottnens län.....	104,783	1
<i>Visby stift</i>	51,339	1
<i>Stockholms stad</i>	246,154	2

¹⁾ Rätteligen 217,935.

Folkmängdsuppgifterna äro utdragna ur statistiska centralbyråns preliminäruppgifter, rörande folkmängden inom rikets särskilda delar den 31 december 1890. Der ett pastorat varit deladt på två stift eller flera än ett af de här angifna områden för valkretsarne, har dess folkmängd i sin helhet blifvit öfverförd till det stift eller valkretsområde, der moderkyrkan är belägen.

N:o 50.

Af herr **A. Olsson** i Ornakärr, om ändrad lydelse af § 12 ut-
sökningslagen.

Tolfte paragrafen i nu gällande utsökningslag är af följande lydelse:
»För fordran, som är till betalning förfallen och grundar sig å skuldebref eller annat skriftligt fordringsbevis, må man söka gäldenären hos öfverexekutor i den ort, der gäldenären har sitt bo och hemvist eller någon tid sig uppehåller. Den ingenstädes eger stadigt hemvist, sökes der han finnes, eller, om han utrikes är, der han inom riket senast var boende. Är gäldenären utländsk man eller grundas fordran å löpande förskrifning, må gäldenären sökas hvar han träffas.»

Af detta stadgande följer, att intet undantag i afseende på forum i lagsökningsmål blifvit, utom hvad angår löpande förskrifning, gjordt för det fall, att flera å olika orter boende personer underskrifvit ett och samma skuldebref, vare sig såsom gäldenärer eller löftesmän. En hvar, mot hvilken lagsökning för skuld ifrågakommer, skall nemligen sökas hos öfverexekutor i den ort, der han, gäldenären eller löftesmannen, har sitt bo och hemvist. Denna bestämmelse är, sedan numera hvarje stad i regel fått sin egen öfverexekutor och Konungens befallningshafvandes befattning med utsökningsmål begränsats till landsbygden, af stort inflytande på mångas rätt, synnerligen som, till följd af förbättrad samfärdsel och i alla riktningar utvidgad affärsverksamhet, penningtransaktioner ständigt kunna förekomma, som hafva till följd utställandet af reverser och borgensförbindelser, utgifna af personer, lydande under olika jurisdiktioner. Sålunda kan inträffa och